

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 3. Magno mysterio vocatur tempus quadragesimæ, tempus acceptabile, in quo melius, quàm in festo Expiationis destruitur peccatum, eiusque radix forti ieiunio constringitur, quemadmodum & illa Regis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

ratione dolorosa, aut ventris fluxu perpetuo, qui corpus debilitat, petis à medico te curari. Respondet; Domine, non est modo tempus, sol nimum à nobis distat, breues sunt dies, radij solares vix vilas habent vires, multi decidunt humores, herbæ ad curandum parua vigent virtute, tota se contrahit natura. Ver expectandum, tunc in Aprili & Maio, cum sol propior nobis affuerit, dies longiores, herbæ nouâ virtute germinarint, arbores fronderint, omnia ad meliores qualitates disponantur; tum bene Syropi lambuntur, ventet euacuetur, aperitur vena. fomenta adhibentur, & ideo vocatur *Tempus sanandi*. Tempus hoc iussit Deus sanandi corporis, congruens erat, vt & tempus aliud iussit ueretur singulare, quo particulari cura infirmitatibus animarum inuigilaretur, & hoc est Quadragesimæ tempus: *Ece nunc dies saluti*. Quod si nullum sit tempus, in quo quisq; non teneatur animæ suæ infirmitatibus curandis insudare, habent tamen hi dies particulas magisq; conuenientias. Modò maiori studio ac sollicitudine procedunt animarum medici spiritalis, nempe prædicatores, Confessarij, de his rebus tractantur; singulis namque diebus, nouas præscribunt medicinas infirmis, ductas non ex Aphorismis Hippocratis, aut Galeni libris, verum quas in suo Euanglio Christus medicinæ primarius professor dereliquit, tradidit, ordinavit. Modò se accingunt, et egrotantium pulsum explorant, & quales sint cordium eorum motus inuestigant. Modò diligentius student vsurarijs aperiendo venam, palpepe umque sanguinem extrahendo, quem venis suis inclusum gerunt; item & euacuando libidinosos immundis repletos humoribus, vt foris eiciant inhonestas omnes conuersationes. Modò præparata sunt fomenta obduratis, quibus cordis eorum durities emollescat, qui odio, vindictæque furunt in proximum. Modò pinguedo, adeps, oleumque apertur, vt obstructions illæ alienorum humorum aperiantur, quibus arca vestra redundat; cum vires vobis desint, vt vel gressum vincum sigatis in via charitatis, cum captiuis, papillis, viduis, puellis, afflictis omnibus.

Tempus celestis medicina vocatur, D. Ambros. (6) & D. August. (b) dies salutaris & anima medicinalis.

IX. Modò procedunt prædicatores, et feruentius Dei Verbum proponant; modò rem cordi capiunt Confessarij; modò singulari modo aperit suos thesauros Ecclesia, Stationibus, & indulgentiis. Modò Diuina officia lachrymas &

deuotionem conciliant; modò summa pietate cantatur, *Miserere mei*. Modò in antiquis Ecclesijs, quin imò & modò in aliquibus vigent publicæ penitentia; modò in Rebus publicis optimè constitutis clauduntur recreatorum dominus, comœdiarum, ludorumque prohibentur voluptates. Omnia ad hoc collantur, vt infirmi animæ suæ studeant sanitati.

Eia, igitur, o amici, nos ipsos ad hæc disponimus; Eia prædicatores, ecce tempus, ecce dies ordinandi Syropos, euacuationes, fomenta, sanguinis extractiones, venarum sectiones, vntiones, cauteria. Eia Confessarij ecce tempus, ecce dies, quibus cum efficacia & virtute magna sunt adhibenda remedia.

Aperiantur venæ vsurario illi, quem alienus sanguis oppleuit; emundentur molles illi pepones, quos luxuria peccata corrumpunt; euacuandi opibus ad luxuriam pleni, qui ex nimia nutrimorum abundantia præficantur; & lucrum pudori anteponunt. Fomentandum est obdurati pectus, & iracundi & vindictæ flagrantissimi. Eia peccatores corde sincero vultus hodie curare incipite calamitates, quod si modò curare vestram salutem negligitis, æterna vobis est perditio formidanda. *Ece nunc dies saluti, hoc selemne ieiunium, quod animabus corporibusque curandis salubriter institutum est.* Hoc auribus nostris suggerit Ecclesia; hæc sunt ieiunia, quæ in eum finem nobis à principio præscribuntur, vt ait (D. Arhanaf. Vides quid D. ATH. faciat ieiunium? Morbos sanat, aiffillationes cor. Lib. de poris exsiccat, demones fugat, prauas cogitationes Virgin. ad expellit, corpus sanctificat, denique ad thronum Dei Virg. hominem sistit.

S. 3. Magno mysterio vocatur tempus quadragesimæ, tempus acceptabile, in quo melius, quam in festo Expiationis destruitur peccatum, eiusque radix forti ieiunio constringitur, quemadmodum & illa Regis Nabuchodonosor.

Aliud epithetum tempori huic congruum dat Apostolus, *Tempus acceptabile*; & communis sensus habet, eum velle significare, tempus merito à vobis suscipiendum, & apertis ambabus vultis animæ complectendum, summo gaudio petendum, vt quid maxime à vobis desideratum, & optatissimum, eo modo quo dixit D. Paulus de

2. Cor. 6.

1. *Timoth.*
 2. *1. 15.*
 3. *Hom. in*
 4. *ad Cor.*
 5. *in e. 6. 1.*
 6. *ad Corint.*
 7. *1. 1.*
 8. *CHRYS.*
 9. *Tom. 1.*
 10. *I. sal. 68. 4.*
 11. *I. sa. e. 49.*
 12. *8.*
 13. *Hebr. 10.*
 14. *1.*
 15. *Tempus*
 16. *Quadra-*
 17. *gesimæ*
 18. *Festum*
 19. *Expiatio-*
 20. *nis.*
 21. *Leuit. 16.*
 22. *30.*
 23. *Num. 19.*
 24. *7.*

gratissimis illis nouis, quæ promulgabat, Verbum carnem factum, Filij Dei Incarnationem: *Fidelis sermo, & omni acceptatione dignus.* Verum D. Chrysoſt. a cui conſentit Magiſter noſter Angelicus D. Thom. b hic ad rem noſtram optime; vt intelligamus finem, in quem Chriſtus hoc tempus ordinauit: *Quid cogitas* (inquit) *quid ſignificet tempus acceptabile?* Tempus in quo peccatores in gratiam ſunt recepti, & cum peccatorum remiſſione admiſſi. *Acceptabile hoc tempus vocat, quoniam eos quoque, qui innumeris ſceleribus ſe obſtrinxerant, admittit. Tempus acceptabile, ait D. Thom id eſt, gratificationis.* Et idem ipſum eſt quod Rex Dauid tantoperè deſiderauerat, *Tempus beneplaciti.* Et Iſaias ab Apoſtolo Paulo relatus, *Tempus acceptum.* Et verè credo D. Paulum voluiſſe indicare, maiores gratias, fauores & dona, quibus Deus modo nobis occurrit, quàm populo ſuo antiquo Iudæorum. In veteri illa lege, vt rem ponderat D. Paulus, inſtituit Deus ſingulare feſtum, cæteriſque magis celebre; quod vocauit *celeberrimum & venerabile*, ad hoc præciſè ſancitum, vt in illo ſatagerent ſe à peccatis omnibus reddere puriores, ideoque voluit illud nominari Feſtum Expiationis peccati; *in hac die expiatio erit veſtri, atque mundatio ab omnibus peccatis veſtris, coram Domino mundabimini.*

Et hanc inſtituti feſti aſſignat Deus rationem: ſi enim per anni decurſum ſunt tempora particularia, inſtituta ad ea quæ hominum naturæ conueniunt, ad comedendum, ad cœnandum, dormiendum, ſeminandum, metendum, vindemian-dum, at hores ſcindendas, fructus colligendos, fruteta purganda; plus æquo eſt, vt & tempus aſſignetur rei tanti momenti; quocirca *ſemel in anno*, ait Deus: introuertat ſe homo, animam ſuam perſeruetur, ab immunditijs ſe emundet, curentur infirmitates, præſcindatur, expurgetur omne inutile & noxiū, & per aliam vitam homo renouetur. Vt verò hoc ex cordis inimicis, & ſincerè fieret, alijs rebus minimè vacando, quæ hominem diſtraherent in diuerſa, decreuit hoc feſtum celebrari decimâ Septembris, in horreum iam collectâ meſſe panis, vini cæterarumque frugum; cumque nihil aliud ſeſe neceſſariò offerret peragendum. Quia verò emundare à peccatis animam, ſpèrat ad pœnitentiam peccatoris, & Sacerdotum beneuolentiã, voluit Deus, vt omnes Sacerdotes ſeſe diſponerent, vt in illo feſto peccatores orationibus, & ſacrificijs adi-uarent, & præcipuè ſummus Sacerdos, cui vnico illò totius anni die fas erat intrare in Sancta

Sanctorum, cum totus adſperſus eſſet, & tinctus velles haberet ſanguine agnorum, caprarum, taurorum, & vitulorum, vt hoc ſchemate ſeſe Deo offerret afflicto & ſanguine manantem, pro cunctis peccatoribus ſupplicando. Peccatoribus autem (omnes enim erant) ſtatutum, vt illò die pœnitentiæ opera aſſumerent, idque ita ex animo & candidè, vt nemini licitum fuerit illò die, aut ridere, aut capite elatò incidere, aut læritiæ ſigna dare; verum eſſent omnes trilles, collecti, omnes gemebundi, ſuſpirantes, lachrymoſi, capite incuruo afflicti, qui verò inueniretur effuſus in riſus, vel cachinnos, & mœſtitiæ ſigna non ederet, mortis reus damnabatur. *Affligite animas veſtras in eo die: omnis anima, qua in hac die aſſiſta non fuerit, peribit de populo ſuo.*

Ea autem mens Dei fuit, vt tam ſincerè & viribus omnibus intenderent ſoli huic operi, vt nullum daret locum alię occupationi, nec quidem permitteret, vt vel bolum tibi coquerent ad eſum, nec ignem accenderent in domibus ſuis; cura enim hæc peccatorum, totam ſecum rapere debebat animam: *Omne opus ſeruite non facit.* Nam *is in tempore dñi huius: quia dies propitiatus eſt, vt propitiatur vobis Dominus.* Ad hoc igitur inſtituit feſtum illud Deus ab ipſo dictum celeberrimum & ſolemniffimum: ſi enim decurren-te anno ſunt tempora quædam rebus tuis curandis deſtinata: vt pote campis, vineis, arboribus, pecorum gregibus: iuſtum eſt vt ſint & tempora curandis animabus aſſignata. *Semel in anno* Hæc verò hoc agebantur die: omnes iudicium cum Deo, & animâ ſuâ inſtituebant, ſtrictum quifque offenſarum ſubibat examen, quibus toto illo anno Dei præcepta fuiſſet tranſgreſſus, proſtratus verò coram Diuina & ſuprema Maieſtate eorum omnium reum ſe conſitens Dei exorabat miſericordiam; de cætero vitæ culparumque ſpondebat emendationem. Aderant tum Sacerdotes, pro illis Deum ſupplicantes, vt ipſis peccata remitteret, & miſericordiam impetraret. Quod ſi in tempore illo legis mortuæ neceſſaria fuerit annualis illa feſtiuitas, quâ quifque emundandæ animæ negotium aſſumere tenebatur, an par fuerit Deum in hac vitæ lege negligere præceptum ſimilis celebratiſ, vt ſic eo volente, ſemel in anno quifque emundandæ animæ totis viribus incumberet? Hoc poſtulat iuſtitia, ſic cogit neceſſitas, vt ſit in Eccleſia Chriſtiana tempus particulare, quod ſingulariter peccatis curandis, & ineundæ cum Deo vitæ rationi gnauius impendatur.

Creuerant Abſaloni crines, *Granabas enim ead. 2. Reg. 19. 14. 26.*

partes. Urgebat necessitas singulis annis tempus
condendis capillis assignari: *Semel in anno con-*
debasur. Exprimunt capilli peccata, teste D. Hy-

quem sinem destinaretur tota illa celebris, so- fuerit
lenniſque feſtiuitas hæc studia, afflictiones hæc vetus illa
omnes ad hoc valebant, vt ſinguli peccata ſua peccato-
in memoriã reuocarent, eorumque facerent rum ex
publicam exomologefin; *In ipſi commemoratio*
peccatorum per ſingulos annos fit. Hoc quiſque
agere debebat, cum Deo computum inſtitueret, &
partium ſingularum rationem inire, in quarum
ſingulis nemo non grauatus cenſebatur, deinde
accuſare ſe harum omnium debitorem tenebatur.
Reuocatio in memoriã erat (teſte D. Chryſoſt.)
id quod tunc fiebat, peccatorum erat accuſatio, non
ſolutio, accuſatio inſymptatis non oſtenſio virtutis.

D. CHR.
Tom. A.

Erat (docente D. Thoma) Conſellio quadam,
quã quiſque debitum ſuum erga Deum faceba-
tur, nec illum tamen abſoluebant ſacerdotes, nec
ſacrificia liberabant, nec ipſorum lachrymã ſe
ad tam præclarum effectum pertingebant. Ve-
rum enim verò in hac noſtra celebri feſtiuitate
Quadrageſimæ: *Ece nunc tempus acceptabile.*
Admiſi ſumus nos & computus noſtri, cum
gratia & remiſſione debitorum. Proh! quã
bene cum œconoſo ageretur, qui ad reddend-
dam rationem accedens miniſtro Domini eius
occurreret, qui plenariam illam recipiendi habe-
ret poteſtatem, in tantum ad ſui emolumentum,
vt auditis rationibus, & viſis codicillis, illò
manente gramatò debitis inſiſtitis, hæc ei dice-
ret; grauia ſunt, quibus opprimis, debita,
eãque tanta, quod ſi & te & bona tua venere-
mus, nec ſic poſſes pro minima parte ſatiſfacere,
nedum integrum ſoluere. Attamen hæc tibi om-
nia remitto. Anne hic ſanè non maxime felix tan
non verè dixerimus eum in tempore illo acceſ-
ſiſſe, quo recipi poruit in gratiam? In lege Moysi
omnium erat cura, his diebus Expiationis com-
putus ſuos Deo exponere; verum tempus erat
trifte, tempus iuſtitie, inuentis enim debitis
inſiſtitis nullum ex eis remittebatur vigore eo-
rum, quæ tunc agebantur, nec orationibus ſacer-
dotum, nec ſacrificijs, oblationibus, nec aſper-
ſione ſanguinis vacæ roſæ, quæ tunc ſingulariter
offerebatur, Deoque immolabatur, nec cæteris
cæremonijs intercedentibus; omnia hæc ad-
hærebant homini, & grauabant debitum pecca-
toris, cum obligatione ſoluendi poenæ æternæ,
ſi hic aut non ſoluere, aut non ſatiſfacere.

V.
Similitu-
do.

Nec ſimiliter valebant miniſtri vel vnum ato-
mum remittere eorum, quæ Deo debebantur,
pauperes erant, & vel vnicum idque minimum
abſoluere peccatum impotentes; hoc ipſis ad-
hærebatur irremiſſibile, eratque ſoli Deo ſerua-
tum. Nunc autem: *Ece tempus acceptabile.*
B O boog

I. I. I.
Abſoloni
caſarjes,
id eſt,
peccata
ſemel in
anno re-
ſtituen-
da
a Plal. 39.
13.
h Plal. 37.
111.
Similitu-
do.

Ecce quid Deus præſentat, qui nobis com-
mendauit bona ſua, legem ſuam, fidem ſuam, ſa-
cramenta ſua, ſanguinem ſuum, animam no-
ſtram, intellectum noſtrum, voluntatem noſtram,
& quidquid habemus, quæ omnia bona ſunt Dei,
cuius hæc eſt intentio, vt ſemel in anno rationem
inẽamus & cum tabulis Diuine legis conſera-
mus omnes partes operum noſtrorum, verborum
ac cogitationum. Videat vnusquiſque, vbi de-
ſuerit officio, quomodo Deum dilexerit, Diui-
nam eius fuerit reueritus Maieſtatem; quomo-
do nomen eius ſanctificauerit, quomodo feſta
coluerit, proximo quomodo reſponderit, pa-
rentes tum carnales tum ſpirituales quomodo
honorauerit; charitatem inter fratres quomodo
collociderit, eis non nocendo in honore, bonis,
aut perſona; quomodo animam à carnis vitijs
integram ſeruauerit.

Vides ad quid ſpectet huius inſtitutio ſolem-
nitate. Verum non eſt obiter prætereunda op-
tima ſors noſtra, quam his verbis declarat Apo-
ſtolus: *Ece nunc tempus acceptabile; Quod ſi-
gnificat,* ait D. Chryſoſtom. ecce tempus, in
quo recepti ſumus ad gratiam, longè aliter quàm
in lege veteri. In celebri, iſto expiationis feſto,
quod in peccatorum purgationem ſanciebatur
(loquente D. Paulo) nec ſacerdotes auctoritate
pollebant ad remittenda peccata, nec ſanguis pec-
corum effuſus ad hoc ſufficiens erat. *Impoſſibile*
enim eſt ſanguine ſaurorum, & hincorum auferri
peccata: Nec quanta peccatores facerent in ſui
remedium, ex ſe vim habebant ad plenariam
peccatorum ſuorum indulgentiam conſequen-
dam. Sicque ſi ſeire deſideres (ait Apoſtolus) in
Hieron. Bapt. de la Nuz. Tom. 1.

VP. Qualis vero non sit expiatio.

O beatum tempus à Deo consecratum, quò constitutos habet suos ministros: sacerdotes approbatos, qui nobis rationes nostras exponantibus, licet millenas & millenas scedulas inueniant obligatorias, nosque grauatos debitis excedentibus numerum arenæ maris, nos omnibus his absoluant, & ex toto remittant. Quid huic potest conferri felicitati? ut auditis omnibus vestris rationibus, id est, peccatis, visisque codicillis, & repertis debitis tam grauibus, ut nec tu ipse, nec omnes Angeli caelorum, nec omnes terrarum homines sufficienter possint ex iustitia soluere eorum vel minimum; auditò vnò, *Ego te absoluo*, supernâ prolatum auctoritate, ut verborum, cuncta vestra delicta deleantur.

O si, qui Principum, Regumque ac Prælatorum curant bona, tales inueniant ministros, quibus computus suos exponunt, ut omnes remitterent schedulas, & debita condonarent. Hæc est, ita hæc est optima fors nostra, ita hæc est nostra festiua celebras, in qua tripudiat præ gaudia eor nostrum. Ita hæc est festiuitas, quam (sicut præfati sumus) Propheta regius annuntiando, ita exorditur. *Exultate Des adiutores nostri, in iubilate Dno Iacob &c. in insigni die solemnitate vestra.* In celebri ludæorum festiuitate, orabant sacerdotes, minime vero absoluebant, ingrediebatur in Sancta Sancto, um summus Pontifex, egrediebatur autem vacuis manibus. Nunc autem non solum preces fundunt, sed & absolunt efficaciter sacerdotes. Summus Pontifex, qui & Papa, aspectus non sanguine taurorum, hirco, um vel asperum, ac dispensationem habeat sanguinis pretiosi ipsius Filij Dei, eius meritorum, & Sanctorum satisfactionum ingreditur Sancta Sanctorum, thesauros Ecclesie in finitos eosque plebis manibus communicat, concedendo Indulgentias, quæ nobis singulis diebus offeruntur sanctas obeundo rationes: ita ut per absolutionem peccata, & reliquæ pœna: um per Indulgentias remittantur.

Tale igitur, ait Apostolus, cum vobis tempus concedatur: *Nunc autem deponite & vos omnia: succidite arborem & ramos eius.* Nunc verò, q. d. per totum annum incessisti animam tuam peccatis inquinando, ut eam reddideris equorum stabulum & fatidissimum sterquilinum, cubile draconum, serpentium, scorpionum, auaritiæ (inquam) ambitionis, sensualitatis, impuditiæ, iræ, inuidiæ, rancoris &c. arborem peccati excrescere adeo permisisti, ut ad caelum vsque pertingat. Diuinam iram prouocando, arborem, inquam, peccati, cuius malitiæ rami se exten-

dant per vnice: sos terminos orbis terrarum; quandoquidem, quidquid tibi suggererit appetitus inordinatus, hoc illico opere compleueris. His Baccho consecratis diebus, ut Epicurus vel Heliogabalus vixisti, toto impetu effraus in omnia libertatis & lasciuia: genera, velot sensus omnis & inops rationis; *Nunc autem*, punitur, nouo hoc tempore, *nunc autem* cum dies solemnitate nostræ celebraturi accingimur, ad hoc institutos, ut de expiatione & gamus animæ vestræ, eam perserutemur, & ab omnibus peccatorum sordibus emundemus. *Deponite & vos omnia*, Velle videtur Apostolus coniungere suum (*Nunc autem deponite & vos omnia*) illi verbo propheta: *Ioël*, quod in Epistola legimus: *Nunc ergo hæc dicit Dominus: Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio & fletu & planctu: succidite corda vestra.* Et ambo illi voci de celo: *Succidite arborem* Nunc succidite, ô impudice, lasciuia: cupidæ, veltris legibus duellorum. Tu sicut lito libertates. Tu autem ô auare, tuæ finem melio: impo: nito auaritiæ. Manum remittito, ô uin: te: uis: dicitæ cupide, veltris legibus duellorum. Tu fugas: quoque murmurator à detractionibus parito: linguæ: *succidite arborem.* Nunc autem sa: uge: ex tota mente arborem peccati succidite, radix autem caro tua vana super sit. *Rauicem enim in terra dimittite:* Non enim licet eam nobis occidere, sed teste D. Chrysolto, alliganda est vinculo fortissimi aris & ferri, id est, stricto ieiunio, integrò rigorosò quod de facili ob leuem causam non frangatur, non tale sit, quale obseruatis, non ex ferio, sed ex lana, quæ extenditur & attrahitur & qualibet occasione summa facilitate dirumpitur. Ieiunia, (ut ait D. Aug.) quæ non solum carnè non macerant aut mortificat, verum eam colunt opipare, recreatâ mille condimentis, adeò ut maiori tibi curæ sint corporis delicia: diebus ieiunii, quam illis, quibus ad ieiunium non adstringitis; quasi ad hoc esset ieiunium institutum, ut ex eo corpus accrescat, & nimia sollicitudine vegetius inoleat.

S. 4. Ostendunt nobis Nimitæ quomodo sit agenda penitentia.

Visionem istam Regis Nabuchodonosor clarissimè perspicimus expletam in Nimitæ, de quibus aiunt (Diuus Basilus & a. Diuus Ambrosius b.) quod Deus illos posuerit, & quasi tam admirabilem acceptamque decreuerit historiam de eorum peccatis atque penitentia, ut eam voluerit, propheta Ionas consecrari.